

ОГЛЯД ПОКОЛІНЬ ТАНКІВ

Танки 1-го покоління

Це машини, які були створені у 1945–1960 роках, тобто пішли в серію одразу після закінчення Другої світової війни. Характерною рисою цього покоління є те, що, як і раніше, середні танки випускалися паралельно з легкими та важкими машинами.

Країна	Танк	Роки
СРСР	легкий ПТ-76	1951–1967
	середній Т-54	1945–1974
	середній Т-55	1958–1979
	середній Т-62	1962–1975
	важкий Т-10	1954–1966
США	легкий М41 Walker Bulldog	1951–1954
	середній М46 Patton	1949–1951
	середній М47 Patton 2	1951–1953
	середній М48 Patton 3	1952–1959
	важкий М103	1953–1954
Велика Британія	середній А41 Centurion	1945–1962
	важкий FV 214 Conqueror	1955–1959
Франція	легкий AMX-13	1952–1964
	важкий AMX-50	1949–1958, серійно не випускався
Швеція	середній Strv 74	1957–1960
Японія	середній Type 61	1962–1972
Китай	легкий Type 62	1962–1989
	легкий Type 63	1963–2005
	середній Type 59/Type 69/Type 79	1958–1988
	важкий WZ-111	початок 1960-х, серійно не випускався
КНДР	середній Chonma-ho	з 1980

Примітки:

- деякі джерела Т-62 зараховують до 2-го покоління, проте цей танк є варіантом Т-55 (нові башта і гармата на старому корпусі) і загалом за бойовою ефективністю не надто перевищує останній. Революційним проривом на Т-62 стала 155-мм гладкоствольна гармата, проте тільки одна ця характеристика не дає підстав віднести танк Т-62 до 2-го покоління;

- північнокорейський Чонпхо — пряма копія радянського Т-62; далі в конструкцію вносились різні доопрацювання;

- китайські середні танки являють собою ліцензійне виробництво Т-54 та його подальший розвиток у КНР. Наприклад,

Туре 69 мав 100-мм гладкоствольну гармату китайської розробки, а Туре 79 — британську 105-мм Royal Ordnance L7;

- японський Туре 61 з'явився з великим запізненням, але судячи з усіх характеристик це танк 1-го покоління, причому створювався він з урахуванням досвіду використання американського М47, який того часу був на озброєнні японської армії.

Отже, загалом можна говорити про те, що створення середніх танків 1-го покоління ґрунтувалося на передовому досвіді розробок Другої світової війни, а саме: радянського Т-44, американського М26 Pershing та німецької «Пантери». До їхніх загальних рис можна віднести:

- наявність класичного компоновання з відмовою від широко використовуваного багатьох танках в роки Другої світової війни компоновання заднім розташуванням двигина та переднім — трансмісії. Лише японський Туре 61 зберіг останній варіант компоновання;

- скорочення екіпажу до 4 осіб. Тільки американські М46 та М47 мали 5 членів екіпажу;

- довгоствольні гармати калібрів до 90 мм (надалі 100 мм) на західних зразках і 100 мм (надалі 115 мм) на радянських машинах. На тому ж британському танку Centurion гармату в процесі серійного виробництва змінювали тричі: Mk. 1 та Mk. 2 мали QF 17 pounder (76,2-мм)

M26 Pershing

Британський танк Centurion (Північна Англія, 1949)

Мк. 3 — QF 20 rounder (83,9-мм, часто пишуть 84-мм), а вже починаючи з 1958 року, на Мк. 7 встановлювалася Royal Ordnance L7 (105-мм). Згодом на L7 були перестволені й раніше випущені моделі;

- індивідуальну торсіонну підвіску. Лише Centurion мав пружинну підвіску Хорстманна з попарним блокуванням котків;

- бензинові двигуни. Тільки на японському Type 61 використовувався чотиритактний дизель з повітряним охолодженням (втім, з'явився цей танк доволі пізно, коли і на американському M60 вже був дизель. До того ж японці широко використовували на тан-

ках дизелі також і у роки Другої світової війни);

- поступове використання стабілізаторів гармати. Наприклад, танк Т-54 стабілізатора не мав, на Т-54А був встановлений стабілізатор у вертикальній площині, на Т-54Б — вже у двох площинах. На британському Centurion двоплощинний стабілізатор встановлювався, починаючи з моделі Мк. 3. А ось американські танки стабілізатора у цьому поколінні не мали, хоча ще на M4 Sherman у роки Другої світової війни застосовувався стабілізатор у вертикальній площині;

- поступове впровадження

приладів нічного бачення на основі підсвічування інфрачервоними прожекторами.

Починаючи з 2-го покоління, багато армій відмовилися від легких танків на користь бойових розвідувальних машин, винищувачів танків (як ракетних, так і гарматних) і машин вогневої підтримки (як колісних, так і гусеничних). Проте окремі випадки створення таких танків тривали і навіть досі тривають, причому як для спеціальних потреб (наприклад — американський M551 Sheridan), так і на експорт (знову ж таки, американський Stingray для Таїланду або ізраїльський Sabrah для Філіппін).

Танки 2-го покоління

До них відносяться машини, створені у 1960-х роках і на початку 1970-х років. В цьому поколінні повністю припинилися розробка й виробництво нових важких танків і народився новий клас — так званий «Основний бойовий танк», який об'єднав в собі можливості важких танків (потужна гармата та бронезахист) і середніх (висока рухливість і можливість масового виробництва). Надалі до цього класу були зараховані й середні танки 1-го покоління, тим більше, що їхні модернізовані варіанти були наближені за своїми можливостями до основних бойових танків 2-го покоління.

Країна	Танк	Роки виробництва
СРСР	T-64	1963–1985
	T-72	1973–2005
США	M60	1960–1987
Велика Британія	Vickers Mk 1	1964–1994
	Vickers Mk 3	1965–1983
Франція	AMX-30	1966–1986
Німеччина	Leopard-1	1965–1984
Швеція	Strv 103	1966–1971
Швейцарія	Pz 61	1965–1966
	Pz 68	1971–1984
Румунія	TR-77	1979–1985
	TR-85	1986–1990
	TR-85M1	1999–2009
Аргентина	TAM	1979–1985
Бразилія	Bernardini MB-3 Tamoyo	1983, дослідний
Японія	Type 74	1975–1988
Китай	Type 80/Type 85/Type 88	1985–1995
Іран	Zulfiqar	з 1996
КНДР	Pokpung-ho	з 2004